

Rezumat al Tezei de abilitare

Teatrul și procesul conștientizării - între cercetare și asumare

Conf. univ. dr. Octavian Dumitru Jighirgiu

Teza de Abilitare intitulată *Teatrul și procesul conștientizării - între cercetare și asumare* nu respectă neapărat o cronologie coerentă, asta datorându-se, pe de o parte, polivalenței preocupărilor din fiecare etapă a dezvoltării mele profesionale, iar mai apoi, nevoii resimțite în întocmirea structurii lucrării de a face o departajare a acestor planuri pentru a le putea urmări evoluția în timp. Din acest motiv, pe parcursul acestei lucrări, după un anumit număr de *pași în față* sunt nevoit să revin deseori la perioade anterioare pentru a recupera momentele în care s-au născut alte și alte perspective de abordare a artei de care m-am îndrăgostit iremediabil undeva în copilărie.

Un bilanț, precum cel proiectat în realizarea unei astfel de lucrări, transformă reperele prezentului în destinații ale unui parcurs auto-biografic, acroșând *step by step* fiecare dintre etapele devenirii mele profesionale. Am încercat să redeschid aici uși ale trecutului precum: chemarea pentru scenă și formarea actoricească din perioada studenției, diferitele contexte teatrale în care am nimerit și evoluat imediat după finalizarea studiilor, revenirea în școală ca pedagog, formarea și, ulterior, asumarea profesiei de regizor, precum și etapele de cercetare acroșate voluntar sau obligat de normele universitare în care mi-am încadrat o bună parte a carierei.

Anii de studenție cu revelațiile și încercările specifice, atmosfera efervescentă din cadrul clasei de actorie, examenele, exercițiile și temele de lucru, fac obiectul primei părți a acestei lucrări. Mai apoi dedic un subcapitol intrării mele în teatrul profesionist, descriind experiența angajărilor și a colaborărilor din prima perioadă a carierei.

În continuare lucrarea se axează pe revenirea în școală – de partea cealaltă a baricadei –, un periplu al permanentelor transformări și revelații. Acum, după un proces pedagogic ce a depășit granița primilor 20 de ani, mă simt tot mai apropiat de mărturisirea lui Constantin Noica: „Visez o școală în care să nu se predea, la drept vorbind, nimic. Să trăiești liniștit și cuviincios, într-o margine de cetate, iar oamenii tineri, câțiva oameni tineri ai lumii, să vină acolo spre a se elibera de tirania profesoratului. Căci totul și toți le dau lecții. Totul trebuie învățat din afară și pe

dinafară, iar singurul lucru care le e îngăduit din când în când e să pună întrebări. Dar nu vedeți că au și ei de spus ceva, de mărturisit ceva? Și nu vedeți că noi nu avem întotdeauna ce să le spunem? Suntem doar mijlocitori între ei și ei înșiși.”¹

Capitolul intitulat *Regia și nevoia unui pas în afara scenei* marchează nevoia mea de a porni într-o „călătorie inițiatică”. Aveam nevoie să învăț despre felul în care se naște conceptul, despre relația regizorului cu textul – pe cea cu actorul o experimentasem deja –, despre diversitatea stilistică a discursurilor scenice, despre ceea ce înseamnă un lider de proiect teatral. Nu eram convins că practica mea de până atunci în acest domeniu respectase „manualul”. Delimitarea făcută în această parte a lucrării, între *Călătoriile pe trasee marcate și drumuri bătătorite* și *Experimentul sau interogațiile nemulțumitului*, are menirea de a sublinia balansul permanent pe care l-au avut preocupările mele regizorale, fie că am montat sub auspiciile impunerilor repertoriale ale unor teatre, fie că am avut șansa și bucuria să mă joc ca suveran al propriul *regat* iluzoriu.

Perioada studiilor doctorale în Domeniul Teatru și Artele spectacolului (2004-2009) este analizată prin prisma preocupărilor avute încă din facultate pe tematica absurdului oniric al lui Matei Vișniec. Prolificul parteneriat cu prof.univ.dr. Florin Faifer, îndrumătorul cercetării mele doctorale, m-a ajutat să aprofundez acest subiect, deschizându-mi multiple direcții adiacente de analiză. Tot în acest capitol evidențiez și apariția *Cărților, mărturii ale parcursului științific* pentru ca ulterior să-mi revizitez preocupările de cercetător în cadrul comunității academice, toate reflectări teoretice ale diferitelor experiențe actricești, regizorale sau pedagogice din acești ani.

Și pentru că activitățile mele sau extins și în zona antreprenorială, impresarială, de organizare și management, am alocat în Capitolul al V-lea pasaje generoase descrierii acestora. Calitatea de îndrumător de studii teoretice și practice de absolvență, dar și cea de personaj al caragialienelor „comitete și comiții” a fost surprinsă în subcapitol intitulat *Activități colaterale - licențe și disertații, comisii doctorale, comisii de concurs și jurii*. În finalul acestui capitol am făcut o ultimă trece în revistă a acelor activități profesionale ce nu și-au găsit locul în capitolele anterioare, precum și a aparițiilor personale în presa scrisă sau audio-vizuală.

Cea de-a doua parte a lucrării – *O privire în perspectivă* – s-a ocupat de proiecția *Planurilor de evoluție și dezvoltare a carierei profesionale, științifice și academice*. Acest capitol

¹ Constantin Noica, *Jurnal filozofic*, ediția a III-a, Editura Humanitas, București, 2002, p. 8

nu se dorește a fi exhaustiv, posibilitatea apariției de noi provocări în oricare dintre zonele vizate, sau în unele nebanuite încă, fiind destul de mare. În această ultimă etapă a tezei am descris nevoia de a continua *șantierele* deschise pe zona studiului teoretic și a aplicațiilor practice. De asemenea, am lansat ideea unor posibile reperspectivări ale procesului profesional care să producă noi *cutremure* prolifrice. Una dintre dorințele majore exprimate aici se referă la necesitatea alinierii practicilor universitare la fenomenul teatral contemporan, pentru asigurarea unei mai bune integrări a studenților în piața muncii.

Nu în ultimul rând, intenția declarată de a deveni îndrumător de doctorate este aici motivată de orientarea mea din ultima perioadă asupra cercetării teatrale aplicate. Consider că „șantierele” doctorale sunt esențiale pentru dezvoltarea artistică a practicienilor, studiul teoretic împletit cu experimentul, putând genera linii creatoare de forță în mișcarea teatrală contemporană. Cercetarea la acest nivel de excelență reclamă o conectare lucidă a actanților ei, doctoranzi și coordonatori, la evenimentele culturale, sociale, economice ori politice consumate în prezent, oferind potențiale pârgii intervenționiste la toate nivelurile. Ele pot deveni, totodată, indicii importante pentru anticiparea viitoarelor variații ale proceselor de gândire și acțiune umană. Teza de abilitare este completată de un aparat bibliografic ce mi-a servit în realizarea studiilor din perioada de după susținerea doctoratului, precum și de o anexă în care trec în revistă premiile, distincțiile și nominalizările obținute de-a lungul timpului.